ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ ΧΩΡΙΣ ΕΛΠΙΔΑ

Ἡ νεολαία ἔχει ἀλλάξει. Ἡ σημερινὴ νεολαία πάει νὰ σπάσει ὅλα τὰ καλούπια καὶ τὰ πρότυπα ποὺ διαμόρφωσαν κάποτε τὴν ἰδεώδη εἰκόνα τοῦ νέου καὶ τῆς νέας. Φαινόμενο διεθνές. Τρομάζουν πολλὲς φορὲς ὁ μπαμπὰς καὶ ἡ μαμά, ἀνησυχοῦν οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἐξουσίας, προβληματίζονται τὰ κατεστημένα, παραδοσιακὰ σχήματα... Τί συμβαίνει ὅμως; Ποιὰ εἶναι ἡ πραγματικότητα; Τί κρύβεται πίσω ἀπὸ τὴν ἀμφισβήτηση καὶ τὴν ἐξέγερση τῶν νέων; Μήπως εἶναι μιὰ ἔκφραση ἀπελπισίας; Καί, τότε, ποιὲς ἦταν οἱ ἐλπίδες καὶ πῶς χάθηκαν;

Στὰ ἐρωτήματα αὐτὰ θὰ προσπαθήσει νὰ δώσει μερικὲς πρῶτες ἀπαντήσεις ἡ ἔρευνα τῶν «ΝΕΩΝ».

ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΑΛΕΥΟΥΝ
ΣΤΟ ΛΑΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΟΥ 815
ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΑ ΑΕΙ
ΕΜΠΡΟΣ ΓΙΑ
Α ΤΟΥ ΛΑΟΥ
ΕΔΠ/ΕΜΠ

Δύο καθηγητὲς μιλᾶνε γιὰ τοὺς φοιτητές μας

Πῶς βλέπουν τοὺς φοιτητές, μέσα ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ἐπαφὴ μαζί τους, θὰ μᾶς ποῦν καὶ δύο καθηγητές, οἱ ὁποῖοι πρὶν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, δίδαξαν σὲ εὐρωπαϊκὰ πανεπιστήμια.

Ὁ Κώστας Σημίτης, καθηγητὴς τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου στὴν Πάντειο Ἀνωτάτη Σχολὴ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν (ἔχει διδάξει στὰ Πανεπιστήμια τῆς Κωνσταντίας καὶ τοῦ Γκίσσεν στὴ Γερμανία) καὶ ὁ Γιάννης Μεταξᾶς, καθηγητὴς τῆς Πολιτικῆς Ἐπιστήμης στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν (ἔχει διδάξει στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Αἴξ ἀν Προβὰνς στὴ Γαλλία).

Τῆς ΦΑΝΗΣ ΠΕΤΡΑΛΙΑ

Συνέντευξη μὲ τὸν κ. Σημίτη

— Μπορεῖτε, κύριε Σημίτη, νὰ συγκρίνετε τὶς συνθῆκες ζωῆς τῶν φοιτητῶν στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικό;

«Σύγκριση μεταξὺ τῆς ἑλληνικῆς πανεπιστημιακῆς ζωῆς καὶ τῆς ζωῆς στὰ ξένα πανεπιστήμια εἶναι δύσκολα δυνατή. Οἱ συνθῆκες διαφέρουν ἀπὸ χώρα σὲ χώρα καὶ πανεπιστήμιο σὲ πανεπιστήμιο. Στὴν Ἰταλία, πανεπιστήμια μὲ πολυάριθμους φοιτητές, ὅπως τῆς Ρώμης, παρουσιάζουν πολλὲς ὁμοιότητες μὲ τὰ ἑλληνικά. Τὸ πανεπιστήμιο τῆς Φραγκφούρτης διαφέρει ἀπὸ τὸ πανεπιστήμιο μιᾶς μικρῆς γερμανικῆς πανεπιστημιακῆς πόλης σὲ πολλὰ καὶ σημαντικὰ σημεῖα. Θὰ ἀπαντήσω στὰ ἐρωτήματά σας μὲ τὴν ἐμπειρία δύο γερμανικῶν πανεπιστημίων, ὅπου δίδαξα, τῆς Κωνστάντζης καὶ τοῦ Γκίσσεν. Ἦσαν καὶ τὰ δυὸ μέσα πανεπιστήμια, τὸ πρῶτο ἱδρύθηκε πρὶν 20 περίπου χρόνια, τὸ δεύτερο ὑπάρχει ἀπὸ τὸν 17ο αἰώνα».

ΚΑΤΩ
ΟΧΙ ΣΤΟΝ ΑΥΤΑΡΧ
ΠΑΛΕΥΟΥ
ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΑ

— Ποιὰ σχέση ἔχει ἐκεῖ ὁ φοιτητὴς μὲ τὸν πανεπιστημιακὸ χῶρο. Ζεῖ μέσα στὸ Πανεπιστήμιο ἢ τὸν ἐπισκέπτεται σποραδικά;

«Ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν φοιτητῶν στὰ δυὸ πανεπιστήμια δὲν ἦσαν μόνιμοι κάτοικοι τῆς πανεπιστημιακῆς πόλης. Οἱ γονεῖς τους ζοῦσαν σὲ ἄλλες πόλεις. Στὴ Γερμανία ἀποτελεῖ μάλιστα παράδοση οἱ φοιτητὲς νὰ μὴ σπουδάζουν στὴν πόλη ποὺ μεγάλωσαν καὶ νὰ φοιτήσουν σὲ δυὸ τουλάχιστον πανεπιστήμια στὴ διάρκεια τῶν σπουδῶν τους. Ὅταν ἔρχονται στὸ πανεπιστήμιο, κατὰ κανόνα ζοῦν σὲ πανεπιστημιακὲς ἑστίες, τρῶνε στὸ πανεπιστημιακὸ ἑστιατόριο καὶ περνοῦν τὴ μέρα τους στὸν πανεπιστημιακὸ χῶρο. Ἀκριβῶς ἀντίθετη εἶναι ἡ εἰκόνα στὴν Ἀθήνα. Ὁ φοιτητὴς δὲν ἐπισκέπτεται τακτικὰ τὸν πανεπιστημιακὸ χῶρο, ποὺ δὲν ἀποτελεῖ ὅπως στὴ Γερμανία τὸ ἐπίκεντρο τῆς ζωῆς του. Ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς ζωῆς τοῦ Γερμανοῦ φοιτητῆ συντελεῖ στὸ νὰ συμμετέχει ἐνεργὰ στὴ ζωὴ τῆς πανεπιστημιακῆς κοινότητας, στὶς φοιτητικὲς λέσχες, στὸ φοιτητικὸ θέατρο, στὸν ἀθλητισμό, στὶς πολιτικὲς ὁμάδες. Σύμφωνα μὲ τὴν ἐκπαιδευτικὴ ἀντίληψη ποὺ ἐπικρατεῖ στὴ Γερμανία, ἡ ζωὴ μέσα στὸ πανεπιστήμιο εἶναι ἐξ ἴσου σημαντικὸς παράγοντας μὲ τὴν πανεπιστημιακὴ διδασκαλία στὴ διαμόρφωση τῆς προσωπικότητας τοῦ φοιτητῆ. Ὁ τρόπος αὐτὸς ζωῆς βοηθᾶ νὰ κυκλοφοροῦν ἰδέες, νὰ συζητοῦνται ἀπόψεις, νὰ ἀναπτύσσεται στὴ ζύμωση καὶ ἀντιπαράθεση ἡ σκέψη τοῦ φοιτητῆ καὶ νὰ αἰσθάνεται ὁ ἴδιος αὐτεξούσιος καὶ ὑπεύθυνος».

Ἡ φοιτητικὴ κοινότητα

— Ὁ ἰδιαίτερος τρόπος αὐτὸς ζωῆς μήπως ὅμως ἀποκόπτει τοὺς φοιτητὲς ἀπὸ τὸ περιβάλλον τους;

«Οἱ φοιτητὲς ἀποτελοῦν πραγματικὰ μιὰ μικρὴ κοινότητα ποὺ ἔχει λίγες ἐπαφὲς μὲ τὴν πόλη ὅπου ζοῦν. Ἡ ἀπομόνωση τῶν φοιτητῶν δὲν σημαίνει ὅμως ὅτι ἀδιαφοροῦν γιὰ τὸ τί συμβαίνει γύρω τους. Ἡ φοιτητικὴ κοινότητα παρακολουθεῖ τὶς πολιτικὲς ἐξελίξεις καὶ τὰ μεγάλα θέματα τῆς ἐποχῆς, συμμετέχει καὶ κινητοποιεῖται γιὰ τὴν ἀντιμετώπισή τους. Οἱ μεγάλες διαδηλώσεις στὴ Γερμανία ὅπως αὐτὲς γιὰ τὸ Βιετνὰμ ἢ γιὰ τὴν προστασία τοῦ περιβάλλοντος, διοργανώθηκαν καὶ πραγματοποιήθηκαν ἀπὸ φοιτητές. Οἱ Γερμανοὶ φοιτητὲς εἶναι ἔντονα πολιτικοποιημένοι ἀλλὰ λιγότερο κομματικοποιημένοι ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες συναδέλφους τους. Ἴσως σ' αὐτὸ συντελεῖ τὸ δυνατὸ αἴσθημα ἀνεξαρτησίας ποὺ καλλιεργεῖται ἀπὸ τὴν ἰδιαιτερότητα τοῦ πανεπιστημιακοῦ χώρου. Ὀργανώσεις ποὺ χαρακτηριστικό τους εἶναι ἡ πειθαρχία στὰ ἐκτὸς τοῦ φοιτητικοῦ χώρου κομματικὰ ὄργανα, δὲν συμβιβάζονται μὲ τὴ μορφὴ τῆς πανεπιστημιακῆς ζωῆς καὶ γι' αὐτὸ ἔχουν περιορισμένη ἀπήχηση».

— Διαφέρει ἡ σχέση πρὸς τὸν καθηγητὴ καὶ τὴν πανεπιστημιακὴ διδασκαλία;

«Στὴ Γερμανία ἰσχύει ἡ ἀρχὴ τῆς ἀκαδημαϊκῆς ἐλευθερίας. Οἱ φοιτητὲς δὲν εἶναι κατὰ κανόνα ὑποχρεωμένοι νὰ παρακολουθοῦν τὶς παραδόσεις. Τὸ ποσοστὸ ὅσων παρακολουθοῦν εἶναι παρ' ὅλα αὐτὰ σημαντικὰ ψηλότερο ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Σὲ τοῦτο συντελεῖ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ κράτος παρέχει ὑποτροφίες. Οἱ φοιτητὲς δὲν εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ἐργάζονται γιὰ νὰ σπουδάσουν. Ἡ ἀνταπόκριση τῶν φοιτητῶν ἐξαρτᾶται καὶ ἐκεῖ ἀπὸ τὴν παιδαγωγικὴ ἱκανότητα τοῦ καθηγητῆ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ μαθήματος. Ὅμως ἐπειδὴ τὰ πανεπιστήμια ἔχουν τὴν εὐχέρεια νὰ προσαρμόζουν τὸ πρόγραμμά τους στὴν ἐξέλιξη καὶ οἱ καθηγητὲς ἐναλλάσσονται στὴ διδασκαλία ἑνὸς μαθήματος καὶ μποροῦν νὰ δίνουν στὸ μάθημα τὴ μορφὴ καὶ τὸ περιεχόμενο ποὺ ἐπιθυμοῦν, τὸ πρόγραμμα εἶναι πιὸ προσαρμοσμένο στὰ προβλήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τοὺς φοιτητές. Τὸ μάθημα ἄλλωστε διεξάγεται κατὰ κανόνα μὲ συμμετοχή τους. Ἡ «ἀπὸ καθέδρας διδασκαλία», ὁ μονόλογος τοῦ καθηγητῆ, ἀποτελεῖ σπάνια περίπτωση. Ὁ καθηγητὴς μὲ τὸ νὰ συνομιλεῖ μὲ τοὺς φοιτητὲς στὸ μάθημα, ἀναπτύσσει μιὰ στενότερη πιὸ φιλική, ἐλεύθερη ἀπὸ τυπικότητες σχέση μαζί τους. Γνωρίζεται μαζί τους, τοὺς συμβουλεύει καὶ τοὺς καθοδηγεῖ. Τὰ τελευταῖα χρόνια ἡ σημαντικὴ αὔξηση τῶν φοιτητῶν, περιόρισε ἀρκετὰ τὶς δυνατότητες ἄμεσης ἐπαφῆς καθηγητῆ καὶ φοιτητῶν. Παρ' ὅλα αὐτά, ὁ Γερμανὸς φοιτητὴς δὲν αἰσθάνεται ἀποκομμένος ἀπὸ τοὺς διδάσκοντες ὅπως στὴν Ἑλλάδα. Πιστεύει, ὅτι ἀνήκουν στὸν ἴδιο κόσμο καὶ θεωρεῖ τὴ συμμετοχή τους καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τους γιὰ τὴ ζωή του ἀναγκαία».

Οἱ σχέσεις καθηγητῆ — φοιτητῆ

— Μήπως συντελεῖ στὴ διαφορετικὴ αὐτὴ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα σχέση καὶ ἕνα πιὸ ἀνεπτυγμένο ἐπίπεδο μόρφωσης τῶν Γερμανῶν φοιτητῶν;

«Στὴν πιὸ στενὴ σχέση καθηγητῆ καὶ φοιτητῆ συντελεῖ ὁ τρόπος λειτουργίας τοῦ πανεπιστημίου, ἡ μέθοδος διδασκαλίας καὶ ἡ παράδοση, ποὺ θέλει ὁ καλὸς καθηγητὴς νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ συνόλου τῆς προσωπικότητας τοῦ φοιτητῆ. Συμβάλλει βέβαια καὶ τὸ ἐπίπεδο μόρφωσης. Ὁ φοιτητὴς ποὺ μπορεῖ νὰ συζητήσει μὲ τὸν καθηγητὴ προκαλεῖ πιὸ εὔκολα τὸ ἐνδιαφέρον του. Τὸ ἐπίπεδο μόρφωσης εἶναι γενικὰ πιὸ ψηλὸ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ἀποφασιστικὸ στοιχεῖο εἶναι ὅμως ἡ ποιότητα τῆς μόρφωσης. Ἐκεῖ τὸ σχολεῖο τοῦ ἔχει ἀναπτύξει τὴν κριτικὴ σκέψη, τὸν ἔχει μάθει νὰ ἐπιχειρηματολογεῖ, νὰ διαβάζει γιὰ νὰ ἀναπτύξει ἀπόψεις καὶ ὄχι γιὰ νὰ παπαγαλίσει. Στὴν Πάντειο μοῦ συνέβη φοιτητὲς νὰ ζητήσουν νὰ ἀλλάξω τὰ θέματα τῶν γραπτῶν ἐξετάσεων. Ἤθελαν ἀντὶ νὰ ἐκφέρουν τὴ γνώμη τους γιὰ συγκεκριμένο πρόβλημα νὰ γράψουν κεφάλαια τοῦ βιβλίου, ὅπως ἀκριβῶς τὰ εἶχαν μάθει. Κάτι τέτοιο δὲν θὰ περνοῦσε ποτὲ ἀπὸ τὸ νοῦ Γερμανοῦ φοιτητῆ. Ἡ στάση ταύτη τοῦ Ἕλληνα φοιτητῆ εἶναι βέβαια ἀποτέλεσμα τοῦ συστήματος ἐκπαίδευσης καὶ ὄχι τῶν ἱκανοτήτων του, ποὺ εἶναι οἱ ἴδιες μὲ τοῦ Γερμανοῦ συναδέλφου του».

— Κύριε Μεταξᾶ, μπορεῖτε νὰ προσπαθήσετε μία σύγκριση ἀνάμεσα στὴν καθημερινὴ ζωὴ καὶ συμπεριφορὰ τῶν φοιτητῶν στὰ ἑλληνικὰ καὶ ξένα πανεπιστήμια, σὲ σχέση μάλιστα μὲ τὰ βασικὰ προβλήματά τους καὶ τὶς ἀλλαγὲς ποὺ πρέπει νὰ γίνουν;

«Ἡ ἐρώτηση εἶναι πολὺ γενικὴ ἐκτὸς ἂν χρησιμοποιεῖτε τὸν ὅρο καθημερινὴ ζωὴ στὴν τεχνική του ἔννοια, θέλοντας νὰ ὑπογραμμίσετε τὸ ἄγχος ποὺ δημιουργεῖται ἀπὸ τὴν καθημερινότητα, σὰν κατάσταση, σὰν «ρουτίνα» μέσα ἀπὸ ἕνα ἐπαναλαμβανόμενο χωρὶς γόνιμη πράξη τρόπο ζωῆς. Ἂν ναί, ἡ σύγκριση ἀποβαίνει σὲ βάρος τοῦ Ἕλληνα φοιτητῆ. Καὶ αὐτὸ γιατὶ γιὰ τὸν Γάλλο καὶ γενικότερα, γιὰ τὸν Εὐρωπαῖο φοιτητή, ὑπάρχουν θεσμικὲς προϋποθέσεις γιὰ πολιτισμικὴ κοινωνικὴ ζωὴ ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ ἀναπτύξει σωστὰ καὶ ἐλεύθερα τὴν προσωπικότητά του. Ἀγωνίζεται ὁ Γάλλος φοιτητὴς γιὰ νὰ βελτιώσει αὐτὲς τὶς ὑπάρχουσες ἤδη θεσμικὲς συνθῆκες καὶ νὰ τὶς προσαρμόσει σὲ πιὸ γνήσιες ἀνάγκες ποὺ σιγὰ σιγὰ συνειδητοποιεῖ καὶ ποὺ ἐντάσσονται σὲ μιὰ γενικότερη συζήτηση ποὺ ἔχει σχέση μὲ τὴν ἀνάπτυξη τῆς ὑπόλοιπης γαλλικῆς κοινωνίας».

— Γιὰ τὸν Ἕλληνα φοιτητή, συγκεκριμένα, ποιὰ μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι εἶναι τὰ θεσμικά, πολιτιστικὰ καὶ κοινωνικὰ πλαίσια ἀνάπτυξης τῆς προσωπικότητάς του στὸν χῶρο τῆς πανεπιστημιακῆς καὶ παραπανεπιστημιακῆς ζωῆς;

«Εἶναι περισσότερο ὑποθετικὰ παρὰ πραγματικά. Μὲ δυὸ λέξεις, ἐνῶ ὁ Γάλλος φοιτητὴς ἐπιδιώκει τὴ βελτίωσή τους, ὁ Ἕλληνας μάχεται γιὰ τὴν ἀπόκτησή τους. Ἀκόμα, θὰ ἔλεγα, πῶς αὐτὴ ἡ ἔλλειψη σωστῆς πανεπιστημιακῆς ζωῆς συνδέεται καὶ μὲ ὁρισμένη, συγχωρέστε μου τὴν ἔκφραση, ὄχι πολιτικὴ ἢ κομματικὴ ἀλλὰ «καμματίστικη» ἀντίληψη ποὺ χαρακτηρίζει πολὺ τὰ ἑλληνικὰ πανεπιστήμια. Ὅσο μάλιστα οἱ δυνατότητες γιὰ μιὰ τέτοια ζωὴ καθυστεροῦν, τόσο περισσότερο οἱ φοιτητὲς θὰ πιστεύουν πὼς πολλὲς ἀπὸ τὶς ἀλλαγὲς ποὺ ζητοῦν ἔχουν μεγαλύτερες πιθανότητες νὰ πραγματοποιηθοῦν μέσα ἀπὸ διαδικασίες ποὺ δὲν ἔχουν καμιὰ σχέση μὲ τὰ πραγματικὰ συμφέροντά τους. Γιὰ παράδειγμα θὰ σᾶς ἔλεγα πὼς τὸ μεγάλο αἴτημα τοῦ Ἕλληνα φοιτητῆ γιὰ τὴ δημιουργία δημοκρατικῶν συνθηκῶν σπουδῶν — αἴτημα ἀπόλυτα δικαιολογημένο — ἀντὶ νὰ ἀντιμετωπισθεῖ μὲ βάση τὴν ἀρχὴ τῆς σύμμετρης ἐνίσχυσης δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων — παραλληλότητα ἀνάμεσα στὴν ὑλικοτεχνικὴ βελτίωση καὶ τὸν ἐκδημοκρατισμὸ ἀπὸ τὴ μία πλευρὰ καὶ τὴν ἐντατικοποίηση ἀπὸ τὴν ἄλλη — ἀντιμετωπίσθηκε μὲ τὸν περιβόητο — καὶ κυρίως κουτὸ 815 ποὺ ὄχι μόνο ἔδειξε ἔλλειψη καὶ στοιχειωδῶν γνώσεων πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ψυχολογίας — χρειάζεται κάποτε καὶ αὐτὴ — ἀλλὰ ἀνατροφοδότησε μία μορφὴ ἀγώνα πολὺ συζητήσιμη γιὰ τὰ ἀποτελέσματά του. Ὁ Γάλλος φοιτητής, εἶναι γνωστὸ πόσο διαφορετικὰ ἀντιμετωπίσθηκε μὲ τὸν νόμο - πλαίσιο τοῦ Ἐντγκὰρ Φώρ. Ἔστω καὶ ἂν στὴν ἐφαρμογή του παρατηρήθηκαν στὴ συνέχεια ἀνεπίτρεπτες ὀπισθοδρομήσεις».

Οἱ σχέσεις

— Ποιὲς οἱ σχέσεις τοῦ Ἕλληνα φοιτητῆ μὲ τοὺς καθηγητές του συγκριτικὰ μὲ τὸν ξένο φοιτητή;

«Δυστυχῶς καὶ ἐδῶ τὰ πράγματα διαφέρουν ριζικά. Οἱ Γάλλοι, καὶ γενικότερα οἱ Εὐρωπαῖοι, καθηγητὲς ἀνήκουν στὸ πανεπιστήμιο, ἀσχολοῦνται μόνο μὲ τὸ πανεπιστήμιο. Δὲν εἶναι καθόλου «πολυλειτουργικοί», γιὰ νὰ χρησιμοποιήσω ἕνα ὅρο τῆς ἐπιστήμης μου. Ζοῦν μέσα στὸ πανεπιστήμιο καὶ βρίσκονται σὲ καθημερινὴ ἐπαφὴ μὲ τοὺς φοιτητές τους. Ἀλλὰ οἱ ξένοι φοιτητὲς διευκολύνονται στὶς ἀνθρώπινες σχέσεις τους, γιατὶ ἐκεῖ ἡ ἀριθμητικὴ σχέση διδάσκοντα καὶ διδασκομένων κάνει τὴν οὐσιαστικὴ ἐπικοινωνία ἐφικτὴ καὶ πραγματικὰ δημιουργική. Ὁδηγεῖ στὴ διάγνωση τῶν πραγματικῶν δυνατοτήτων καὶ προβλημάτων κάθε φοιτητῆ ὥστε ὁ καθηγητὴς νὰ μὴν εἶναι μόνο ἐπιστημονικὸς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὁρισμένη ἄποψη, προσωπικὸς σύμβουλος».

Καθηγητὲς καὶ φοιτητές

— Οἱ Ἕλληνες καθηγητές, πῶς ἀντιμετωπίζουν τοὺς φοιτητές τους;

«Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ παλιότεροι καθηγητὲς ἔχουν γιὰ τοὺς νέους ἀνθρώπους μιὰ ἀδικαιολόγητη δυσπιστία. Προσπαθοῦν νὰ τοὺς κρατήσουν σὲ ἀπόσταση ὥστε ἔτσι νὰ ἐξασφαλίσουν ἕνα σεβασμὸ χωρὶς αὐτὸς νὰ στηρίζεται σὲ παροχὴ πραγματικῶν ὑπηρεσιῶν. Μερικοί, μιλοῦν, δυστυχῶς ἀκόμα, γιὰ τὸ πόσο ἀπρεπεῖς εἶναι οἱ φοιτητές μας καὶ τὴν κρίση τους αὐτὴ τὴ στηρίζουν στὸ πῶς τὰ παιδιὰ ντύνονται, χτενίζονται ἢ διασκεδάζουν. Εὐτυχῶς οἱ σημερινοὶ καθηγητὲς στὴ μεγάλη τους πλειοψηφία, προσπαθοῦν νὰ λειτουργήσουν διαφορετικά. Καὶ θὰ διευκολυνθοῦν ἀκόμη περισσότερο στὴν ἐπιδίωξή τους αὐτή, ἂν ἡ γενικὴ καλλιέργεια τοῦ Ἕλληνα φοιτητῆ ἀναπτυχθεῖ ἀρκετὰ ὥστε νὰ ἀπαλλάξει μερικοὺς ἀπὸ μᾶς ἀπὸ τὸν φόβο μήπως μιὰ περισσότερο φιλελεύθερη συμπεριφορά τους, τοὺς στερήσει ἀπὸ τὴ δυνατότητα νὰ κάνουν τὴ δουλειά τους. Ἐδῶ βέβαια συνδέονται τὰ προβλήματα τῆς ἀνώτατης παιδείας μὲ ἐκεῖνα τῆς μέσης, μὲ τὸν τρόπο τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς καὶ γενικότερα τῆς πολιτιστικῆς ἀνάπτυξης τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Νομίζω πάντως πὼς ἡ δημιουργία τοῦ τομέα, καὶ ἐφόσον ἡ διοίκησή του προκύπτει ἀπὸ πραγματικὲς ἐκλογὲς καὶ ὄχι ἀπὸ «ἀρχαιοποίηση» ποὺ παρατείνουν μεσαιωνικὲς ἀντιλήψεις θὰ βοηθήσει πολὺ στὶς σχέσεις καθηγητῶν - φοιτητῶν».

HOUSE
Ο ΕΚΦΑΣΙΣΜΟΣ ΔΕΝ ΘΑ ΠΕΡΑΣΕΙ

Διαδήλωση φοιτητῶν ἔξω ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο Παιδείας

— Πῶς ἐκτιμᾶτε τὴν ποιότητα τῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν στὶς ἀνεπτυγμένες δυτικὲς χῶρες καὶ πῶς στὴν Ἑλλάδα;

«Νομίζω πὼς ἔμμεσα σᾶς ἔχω ἤδη ἀπαντήσει. Ἐπίπεδο σπουδῶν σημαίνει ἕνα καλὰ διορθωμένο πλέγμα θεσμῶν καὶ προσώπων ποὺ περιλαμβάνει διδασκαλία, διαπανεπιστημιακὰ σεμινάρια, ὀλιγομελὴ φροντιστηριακὴ παρακολούθηση, ἀτομικὲς καὶ συλλογικὲς ἐργασίες, αἴθουσες ἐργασίας, βιβλιοθῆκες αὐτόματα ἐνημερωμένες, ἐρευνήσεις, δραστηριότητες σὲ ἕρπουσα βάση, προγράμματα σπουδῶν καὶ μόνιμη ὑποχρέωση περιοδικῶν ἀναθεωρήσεών τους μὲ τὴ σωστὴ συμμετοχὴ ὅλων τῶν φορέων, ἠλεκτρονικὸ καὶ ὀπτικοακουστικὸ ἐξοπλισμὸ ἀποτύπωσης καὶ ἐπεξεργασίας ἐπιστημονικῶν πληροφοριῶν. Καὶ ἀκόμα ὑποτροφίες τιμαριθμικὰ ἀναπροσαρμοζόμενες, συγγράμματα ποὺ διδάσκουν κατὰ κύριο λόγο τρόπο σκέψης. Ὅλα αὐτὰ προϋποθέτουν βέβαια πραγματικὴ ἐπιστημονικὴ διοικητικὴ καὶ οἰκονομικὴ αὐτοτέλεια. Καὶ ἕνα πρῶτο βῆμο θὰ ἦταν νὰ καταργηθεῖ γιὰ τὴν ἀνώτατη παιδεία ἡ ὁποιαδήποτε ἁρμοδιότητα τῶν ὑπουργῶν Παιδείας. Στὴ Γαλλία σὲ πολλὰ ἀπὸ τὰ παραπάνω προβλήματα οἱ μηχανισμοὶ ποὺ ὑπάρχουν δὲν δίνουν πάντα τὶς ἱκανοποιητικὲς λύσεις ποὺ βλέπουμε στὶς ἀγγλοσαξωνικὲς χῶρες. Ὑπάρχουν ὅμως διαδικασίες ὥστε τὸ ἐπίπεδο σπουδῶν ἀποτελεῖ ἀντικείμενο ἑνὸς συνεχοῦς προβληματισμοῦ.

Τὸ ἐπίπεδο σπουδῶν, τέλος, ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τὴ συνεχὴ ἐνημέρωση - ἐπιμόρφωση τῶν διδασκόντων ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἐξασφαλισθεῖ χωρὶς κάποιο ἐσωτερικὸ διαπανεπιστημιακὸ ἔλεγχο. Κάτι τέτοιο ὅμως στὸν τόπο μας ἂν καθιερωθεῖ θὰ πρέπει νὰ γίνει μὲ πολλὴ μελέτη γιατὶ μπορεῖ νὰ μεταβληθεῖ σὲ μηχανισμὸ ἰδεολογικοῦ ἐλέγχου. Καὶ αὐτό, βέβαια, δὲν εἶναι κάτι ποὺ ὑποφέρεται.

Οὔτε ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες καθηγητὲς ἀλλὰ οὔτε καὶ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες φοιτητές, ποὺ, χωρὶς νὰ θέλω νὰ τοὺς κολακεύσω, πιστεύω πολὺ στὴν ποιότητά τους. Ὁμολογῶ ὅτι ἔχω προσωπικὴ ὠφέλεια ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ἐπαφὴ μαζί τους».

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΤΡΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Φοιτητικὸς κόσμος: ὁ μικρός, ὁ μέγας...

Τί σημαίνει νὰ εἶσαι φοιτητὴς στὴν Ἑλλάδα σήμερα; Ποιὰ ὄνειρα ἔχουν οἱ φοιτητὲς καὶ οἱ φοιτήτριες, ποιὲς εἶναι οἱ ἐλπίδες τους καὶ οἱ ἀπογοητεύσεις τους; Μὲ τί μάτια βλέπουν τὸ φυσικό τους χῶρο, τὸ Πανεπιστήμιο καὶ μὲ τί συναισθήματα ἀντιμετωπίζουν τὸν κόσμο καὶ τὴν κοινωνία. Ποιὲς σχέσεις διαμορφώνουν μὲ τὴν οἰκογένειά τους, τὸ ἄλλο φύλο, τὸ κοινωνικό τους περιβάλλον, μὲ τὴν ἴδια τους, τέλος, τὴ ζωή;

Μὲ αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα ἀπευθυνθήκαμε σὲ τρεῖς φοιτητές, σὲ μιὰ συζήτηση «μὲ τὸ χέρι στὴν καρδιά». Καί, ὅσο καὶ ἂν εἶναι παρακινδυνευμένες οἱ γενικεύσεις, στὰ λόγια τους θ' ἀναγνωρίζουμε πολλὰ ἀπὸ τὰ στοιχεῖα ποὺ συνθέτουν τὴν εἰκόνα τοῦ φοιτητῆ τοῦ σημερινοῦ ἑλληνικοῦ πανεπιστημίου.

Τὰ παιδιὰ ποὺ συμμετέχουν στὴν κουβέντα τὰ διαλέξαμε σχεδὸν τυχαῖα, χωρὶς κριτήρια. Νὰ ποιοὶ εἶναι:

- Ὁ Νίκος, ποὺ μπῆκε τὸ 1977 στὴ Φυσικομαθηματικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Σήμερα βρίσκεται στὸ 4ο ἔτος καὶ ἐλπίζει σὲ ἕνα ἢ δυὸ χρόνια νὰ πάρει τὸ πτυχίο του.
- Ἡ Φωτεινή, μπῆκε τὸ 1976 στὸ Βιολογικὸ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ πρὶν ἀπὸ ἕνα μῆνα περίπου πῆρε τὸ πτυχίο της.
- Τέλος, ὁ Βαγγέλης εἶναι φοιτητὴς τοῦ Οἰκονομικοῦ τμήματος τῆς Νομικῆς. Μπῆκε τὸ 1980, ἐποχὴ ποὺ σημαδεύτηκε ἀπὸ τὶς καταλήψεις κατὰ τοῦ νόμου 815 καὶ εἶναι ὀργανωμένος σὲ πολιτικὴ ὀργάνωση νεολαίας καὶ συνδικαλιστής.

Τοῦ Ν. ΜΕΓΓΡΕΛΗ

Ρωτῆστε τοὺς γονεῖς μου

«Γιατί μπῆκα στὸ πανεπιστήμιο; Γιατὶ στὴν οἰκογένειά μου, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ὡς ἕνα βαθμό, πίστευα ὅτι ὁ δρόμος ποὺ ὁδηγοῦσε στὸ πανεπιστήμιο ἦταν ὁ μοναδικὸς ποὺ ἔκρυβε τὶς προοπτικὲς γιὰ μιὰ καλύτερη ζωὴ ἀπὸ αὐτὴ ποὺ πέρασαν οἱ γονεῖς μου», λέει ἡ Φωτεινή.

Εἶχα τὴν αἴσθηση ὅτι ἂν δὲν πετύχαινα στὶς εἰσαγωγικὲς ἐξετάσεις θὰ εἶχα χάσει τὴ μισή μου ζωὴ καὶ δὲν θὰ ἤμουνα ἄξια γιὰ τίποτα σχεδόν. Μπροστά μου ἔβλεπα μόνο τὸ πτυχίο, αὐτὸ ἦταν ἡ φιλοδοξία μου καὶ φυσικὰ δὲν μὲ ἐνδιέφερε οὔτε ἡ ἐπιστήμη ποὺ θ' ἀκολουθοῦσα, οὔτε ἡ καριέρα. Μόνο τὸ πτυχίο».

«Στὸ Πανεπιστήμιο μπῆκα, περισσότερο γιατὶ τὸ ἤθελε ἡ οἰκογένειά μου καὶ λιγότερο γιατὶ τὸ ἤθελα ἐγὼ ὁ ἴδιος, λέει ὁ Νίκος. Αὐτὴ ἡ πίεση τῆς οἰκογένειας μὲ ἔκανε νὰ δηλώσω τότε ὅλες τὶς σχολὲς τοῦ κύκλου μου, ποὺ γιὰ πολλὲς ἀπὸ αὐτὲς δὲν εἶχα κἂν ἰδέα τί εἶναι. Πρέπει νὰ πῶ ὅμως, ὅτι ὅταν μπῆκα, προσπάθησα νὰ γνωρίσω τὴν ἐπιστήμη μὲ τὴν ὁποία ἤμουνα ὑποχρεωμένος νὰ "συμβιώσω" μιὰ ὁλόκληρη ζωή, γιὰ λόγους καθαρὰ βιοποριστικούς. Σ' αὐτὸ τὸν τομέα ὅμως, τὸ Πανεπιστήμιο δὲν μὲ βοήθησε καθόλου».

Ἕνας ἄλλος τρόπος ζωῆς

«Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ ποὺ προανάφεραν ὁ Νίκος καὶ ἡ Φωτεινή, παρεμβαίνει ὁ Βαγγέλης, ὑπάρχει καὶ μιὰ ἄλλη διάσταση. Γιὰ πολλοὺς νέους τῆς γενιᾶς μου, τὸ Πανεπιστήμιο εἶναι μιὰ ὄαση ἐλευθερίας, ὅπου καὶ τὰ ἀγόρια καὶ τὰ κορίτσια, ἔχουν τὴ δυνατότητα νὰ ζήσουν μὲ ἕνα, διαφορετικὸ τρόπο ἀπὸ αὐτὸν ποὺ γνώρισαν στὸ σχολεῖο, ἢ ἀπὸ αὐτὸν ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσουν ἂν ἔπιαναν μιὰ δουλειά. Μπαίνοντας στὸ Πανεπιστήμιο, ἔχεις κερδίσει μιὰ νίκη καὶ αὐτὸ σὲ βοηθάει νὰ διαμορφώσεις μιὰ ἄλλη σχέση μὲ τὴν οἰκογένειά σου ἀπὸ τὸ συνηθισμένο καὶ γνώριμο «μὴν ἀργήσεις, ποῦ πᾶς, τί ροῦχα εἶναι αὐτὰ ποὺ φορᾶς, κλπ.". Ταυτόχρονα γνωρίζεις ἕνα καινούργιο κόσμο. Στὸ Πανεπιστήμιο ὑπάρχουν οἱ συνελεύσεις, τὰ "πηγαδάκια", ὑπάρχει μιὰ κίνηση, ὅπου ὑποχρεωτικὰ συναναστρέφεσαι τὸν διπλανό σου καὶ ἔχεις περισσότερες εὐκαιρίες νὰ πιάσεις φιλίες, κλπ.

» Ἀκόμη, τὸ Πανεπιστήμιο σοῦ προσφέρει τὴ δυνατότητα νὰ συμμετάσχεις σὲ κάποιες συλλογικὲς διαδικασίες καὶ ἔχω τὴν ἐντύπωση ὅτι ἡ διάθεση τοῦ κόσμου νὰ συμμετέχει στὴ διαμόρφωση τῶν θεσμῶν ποὺ ὀργανώνουν τὴ ζωή του εἶναι πιὸ ἔντονη ἀπὸ ὁπουδήποτε ἀλλοῦ».

Διαφορετικὴ ἀντίληψη ἔχει ὁ Νίκος ποὺ λέει: «Ἐγὼ ἀπογοητεύθηκα. Δὲν ξέρω ἂν ἔφταιγε ἡ χρονιὰ ('76) ποὺ δὲν εἶχε καταλήψεις καὶ πορεῖες, ἀλλὰ περίμενα μιὰ ἄλλη ἀτμόσφαιρα στὶς σχέσεις μὲ τοὺς συμφοιτητές μου. Βέβαια, ἦταν πιὸ εὔκολο νὰ κάνω παρέα μὲ κοπέλλες, ὑπῆρχε περισσότερη εἰλικρίνεια, ἀλλὰ πάλι ἔνιωθα μόνος καὶ ἀνικανοποίητος ἀπὸ τὴν καινούργια μου ζωή».

«Καὶ ἐγὼ νομίζω, συμπληρώνει ἡ Φωτεινή, ὅτι ἡ ἀλλαγὴ ἦταν ἐπιφανειακὴ καὶ αὐτὸ γιατὶ τὸ Πανεπιστήμιο, δὲν σοῦ προσφέρει τὴ δυνατότητα νὰ βρεῖς ἀπάντηση στὰ προβλήματα τῆς καθημερινῆς σου ζωῆς».

Ὁ Βαγγέλης ὅμως διαφωνεῖ: «Ἡ ζωή μας στὸ Πανεπιστήμιο, λέει, δὲν νομίζω ὅτι εἶναι τόσο μίζερη — μαύρη καὶ ἄραχνη ὅπως φαίνεται νὰ τὴν περιγράφουν οἱ συνάδελφοι. Εἴμαστε στὸ περιθώριο, αὐτὸ εἶναι γεγονός. Ὑπάρχει ὅμως μιὰ προσπάθεια ν' ἀλλάξει αὐτὴ ἡ εἰκόνα...».

«Ναὶ συμφωνῶ, παρεμβαίνει ὁ Νίκος. Ἀλλὰ ἡ καλύτερη ἀπόδειξη ὅτι εἶναι ἔτσι ὅπως τὴν περιγράψαμε, εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ὑπάρχει αὐτὴ ἡ προσπάθεια ποὺ λές».

«Μερικὲς μικρὲς ἀλήθειες»

«Ὅταν σκέφτομαι ὅτι πρέπει νὰ παρακολουθήσω ἕνα μάθημα, ἢ ὅτι πρέπει νὰ πάω νὰ ψάξω μέσα σὲ ἕνα κυκεώνα ἀνακοινώσεων γιὰ νὰ βρῶ αὐτὴ ποὺ μὲ ἀφορά, πίστεψέ με μὲ πιάνει ἀπελπισία, λέει ὁ Νίκος. Τὸ ἴδιο πιστεύω ὅτι γίνεται καὶ μὲ τοὺς περισσότερους συναδέλφους μου. Τὰ κτίρια χειμώνα - καλοκαίρι δὲν ὑποφέρονται, εἶναι μουντὰ καὶ ξένα, ὁ τρόπος διδασκαλίας ψυχρός, χωρὶς καμιὰ ἐπαφὴ μὲ τὸ μάθημα, μὲ τὸν φοιτητή, μὲ τὴν ἐπιστήμη. Νιώθεις, πὼς ὁ καθηγητής, δὲν βρίσκεται ἀπέναντί σου γιὰ νὰ σὲ διδάξει, ἀλλὰ γιὰ τὰ λεφτὰ ποὺ κερδίζει ἀπὸ αὐτὴ τὴ θέση, γιὰ τὸ κοινωνικὸ κῦρος ποὺ τοῦ προσδίδει. Καὶ γιὰ νὰ καταλάβεις αὐτὲς τὶς μικρὲς ἀλήθειες, ἀρκοῦν μόνο δύο ἢ οἱ τρεῖς πρῶτες ἑβδομάδες τῆς φοιτητικῆς ζωῆς. Μετά, ὅταν ἔχεις νὰ παρακολουθήσεις ἕνα ὑποχρεωτικὸ μάθημα, αἰσθάνεσαι ὅτι κάνεις ἀγγαρεία

» Τὸ μόνο ἴσως παρήγορο, τὸ μόνο ποὺ δείχνει ὅτι κάτι κινεῖται στὸ Πανεπιστήμιο, εἶναι αὐτὸ ποὺ συμβαίνει ἔξω ἀπὸ τὰ μαθήματα καὶ τὶς αἴθουσες διδασκαλίας. Ἀναμφίβολα, ἐκεῖ, διακινοῦνται κάποιες ἰδέες, συγκρούονται κάποιες ἄλλες ἀντιλήψεις, ὑπάρχει — μὲ τὸν τρόπο ποὺ ὑπάρχει — ἕνας διάλογος, μιὰ πολυφωνία»

Κι ἐγὼ συμφωνῶ, λέει ἡ Φωτεινή, ὅτι τὰ μαθήματα δὲν σὲ ἕλκουν μὲ τὸν τρόπο ποὺ γίνονται. Νομίζω ὅμως — τουλάχιστον στὴ σχολή μου ἔτσι εἶναι — ὅτι ὑπάρχουν καὶ περιπτώσεις ὅπου τὰ μαθήματα γίνονται μὲ ἕνα ἄλλο πνεῦμα, ἔχεις τὴ δυνατότητα νὰ πεῖς τὴ γνώμη σου, χωρὶς νὰ θιχτεῖ ὁ καθηγητὴς ἢ ὁ βοηθός. Σ' αὐτὰ τὰ μαθήματα λοιπὸν πηγαίνω, ὅπως πηγαίνουν καὶ οἱ περισσότεροι συμφοιτητές μου. Καὶ πρέπει νὰ πῶ, ὅτι μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἐνδιαφέρθηκα καὶ "ἀγάπησα" τὴν ἐπιστήμη μου καὶ ἔτσι ἔμαθα νὰ ψάχνω καὶ νὰ ἐρευνῶ, ἀντὶ ν' ἀποστηθίζω».

«Ὑπάρχει ἕνας μῦθος...»

Εἶναι δύσκολο, λέει ὁ Νίκος, νὰ βγάλουμε ἕνα κανόνα γιὰ τὶς σχέσεις μὲ τὸ περιβάλλον του ἢ τὸ ἄλλο φύλο. Νομίζω ὅτι ὁ φοιτητὴς εἶναι καὶ κοινωνικὸς καὶ μοναχικός, ταξιδευτής, ἂς ποῦμε. Κοινωνικός, ἐπειδὴ — γιὰ κάποιο χρονικὸ διάστημα — θὰ βρεθεῖ, εἴτε σὰν θεατής, εἴτε σὰν ψηφοφόρος κάποιας παράταξης, εἴτε σὰν στέλεχος, νὰ συμμετάσχει σὲ κάποια προσπάθεια ἀλλαγῆς τῶν πραγμάτων. Μοναχικὸς γιατὶ ἡ ἴδια ἡ κοινωνία μᾶς ἀλλοτριώνει, μᾶς βάζει φραγμοὺς στὴν ἐπικοινωνία μας μὲ τοὺς ἄλλους.

Ὑπάρχει ἕνας μῦθος, προσθέτει ὁ Νίκος, γιὰ τὸ σημερινὸ φοιτητή, ποὺ λέει ὅτι εἶναι πολιτικοποιημένος, ὅτι εἶναι «κουλτουριάρης» καὶ γενικὰ εἶναι ὁ νέος ποὺ δὲν δίνει σημασία στὸ προσωπικό του μέλλον. Ἡ γνώμη μου εἶναι ὅτι ὅλα αὐτὰ δὲν ἰσχύουν στὴν πραγματικότητα. Ὁ φοιτητές. Ἂν σκεφθοῦμε ὅτι ἔτσι μαθαίνουμε ἀπὸ τὰ πρῶτα μας σχοφορὲς μὲ τοὺς ἄλλους νέους δὲν εἶναι μεγάλες. Γιατὶ οἱ σχέσεις τοῦ φοιτητῆ π.μ. μὲ τὴν κουλτούρα ἐξαντλοῦνται στὸ νὰ διαβάζει κάτι περισσότερο, ἢ νὰ βλέπει ταινίες τέχνης, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ἐμβαθύνει σὲ αὐτὰ ποὺ διαβάζει ἢ παρακολουθεῖ...

«Μὲ ἄλλα λόγια, λέει ἡ Φωτεινή, νομίζω ὅτι οἱ φοιτητὲς δὲν μαθαίνουν ἕνα διαφορετικὸ τρόπο διαβάσματος, τῆς ἐπιστήμης, ἢ ἕνα διαφορετικὸ τρόπο προσέγγισης τῆς κουλτούρας. Κατὰ τὴ γνώμη μου ὅμως, δὲν μποροῦμε νὰ ρίξουμε ὅλα τ' ἁμαρτήματα αὐτῆς τῆς κατάστασης στοὺς φοιτητές. Ἂν σκεφθοῦμε ὅτι ἔτσι μαθαίνουμε ἀπὸ τὰ πρῶτα μας σχελικὰ βήματα, ὅτι συνεχίζουμε νὰ ζοῦμε σὲ ἕνα κόσμο ποὺ περιφρονεῖ τὴν κουλτούρα, τότε θὰ καταλάβουμε ὅτι δὲν μποροῦν οἱ φοιτητὲς — ἐξαιρέσεις φυσικὰ πάντα ὑπάρχουν — ν' ἀλλάξουν τρόπους μιᾶς ὁλόκληρης ζωῆς ἀπὸ τὴ μιὰ μέρα στὴν ἄλλη».

Τὰ παλιὰ «ταμποῦ»

«Ὅσον ἀφορᾶ τὶς σχέσεις τῶν δύο φύλων, λέει ὁ Βαγγέλης, ὑπάρχει μιὰ προσπάθεια νὰ γίνουν πιὸ καλές, πιὸ εἰλικρινεῖς. Σήμερα, ἰδιαίτερα στὸ φοιτητικὸ χῶρο, δὲν ὑπάρχουν τὰ ταμποῦ τοῦ χθές, ποὺ καταδυνάστευαν τοὺς γονεῖς μας καὶ αὐτὸ φαίνεται νὰ τὸ ἔχουν ἀποδεχθεῖ καὶ οἱ ἴδιοι. Ὅμως ὑπάρχει, νομίζω σὲ μεγάλο βαθμό, τὸ πρότυπο τοῦ συνδικαλιστῆ ἄντρα, ἐνῶ τὰ κορίτσια ὅταν μιλοῦν μέσα στὶς συνελεύσεις, θεωρεῖται ὅτι «τσιρίζουν». Ἔπειτα, ὑπάρχει σὲ μεγάλο βαθμὸ μιὰ σύγχυση ἀνάμεσα στὴ θεωρία καὶ στὴν πράξη ὅσο ἀφορᾶ τὶς σχέσεις τοῦ φοιτητῆ μὲ τὴ φίλη του ἢ καὶ ἀντίστροφα».

«Γιὰ παράδειγμα, συμπληρώνει ἡ Φωτεινή, ἡ κάθε μιὰ κοπέλλα, ἔχει διαφορετικὴ ἀντίληψη γιὰ τὸ τί σημαίνει φεμινισμὸς στὴν καθημερινὴ ζωή, ἐνῶ τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὰ ἀγόρια. Αὐτὰ ὅμως, προσθέτει ἡ Φωτεινή, εἶναι σημεῖα τῶν καιρῶν. Ὁ κόσμος ἀλλάζει καὶ ὄχι μόνο μέσα στὰ πανεπιστήμια».

Καὶ μετὰ τὸ πτυχίο;

Ὅσο πλησιάζει ὁ χρόνος ποὺ θὰ πάρουμε τὰ πτυχία μας, μᾶς πιάνει ἄγχος, λέει ὁ Νίκος. Τὰ ἐρωτήματα, πῶς θὰ βροῦμε δουλειά, πῶς θὰ παρατείνουμε τὴν ἀναβολὴ (γιὰ τὸ στρατὸ) καὶ γενικὰ τὸ τί θὰ κάνουμε, μᾶς δημιουργοῦν μιὰ κατάσταση ἄγχους, ποὺ ἐπιτείνεται καθὼς βλέπουμε ὅτι οἱ πόρτες γιὰ νὰ πιάσουμε δουλειὰ εἶναι κλειστές. Οἱ περισσότεροι πτυχιοῦχοι καταφεύγουν στὰ ἰδιαίτερα μαθήματα, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει προγραμματισμὸς γιὰ ν' ἀπορροφηθοῦν σὲ παραγωγικὴ δραστηριότητα. Γιατὶ σήμερα, εἶναι γνωστὸ ὅτι τὰ Μαθηματικὰ δὲν προσφέρονται μόνο γιὰ διδασκαλία σὲ ἐπίπεδο Γυμνασίου ἢ Λυκείου. Κυρίως εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ τὸ σωστὸ προγραμματισμὸ καὶ σχεδιασμὸ κάθε οἰκονομικῆς ἢ κοινωνικῆς δραστηριότητας, π.χ. γιὰ τὴν ἵδρυση νέων νοσοκομείων, ἐπέκταση τῶν κρατικῶν ἐπιχειρήσεων κλπ. Ἀλλὰ τέτοιες θέσεις ἀφ' ἑνὸς δὲν ὑπάρχουν καὶ ἀφ' ἑτέρου σὲ ὅσες ὑπάρχουν, ἰσχύουν ἄλλα προσόντα καὶ ὄχι τὸ πτυχίο ἢ τὰ πτυχία... Δηλαδή, ρουσφέτι, ἡμέτερος, κλπ.

Λίγο πολύ, αὐτὸ ἰσχύει γιὰ ὅλους τοὺς πτυχιούχους τῶν ΑΕΙ, προσθέτει ἡ Φωτεινή. Στὴ σχολή μου, ὅμως ὑπάρχει ἰδιαίτερο πρόβλημα: Ποιὸς μπορεῖ ν' ἀρνηθεῖ ὅτι σήμερα μὲ τὴν τεράστια ρύπανση τῆς ἀτμόσφαιρας δὲν χρειάζονται βιολόγοι; Κι ὅμως, παρ' ὅλα αὐτά, οἱ περισσότεροι πτυχιοῦχοι εἶναι ἄνεργοι, ἢ κάνουν ἄλλες δουλειὲς τοῦ ποδαριοῦ ποὺ δὲν ἔχουν καμιὰ σχέση μὲ τὴν ἐπιστήμη ποὺ ἔχουν σπουδάσει. Καὶ φυσικά, γι' αὐτὸ δὲν φταίει ἡ ὑποβάθμιση τῶν σπουδῶν μας, ἀλλὰ καὶ ὁ προγραμματισμὸς (ἂν ὑπάρχει) τοῦ κράτους.
«Μεταπτυχιακὲς σπουδές, συμπληρώνει ἡ Φωτεινή, δὲν μποροῦμε νὰ κάνουμε ἐδῶ. Ἄρα ὅσοι ἔχουν τὴν οἰκονομικὴ δυνατότητα — προσωπικὰ ἐγὼ δὲν τὴν ἔχω — πᾶνε στὸ ἐξωτερικό. Ὅμως, πολλοὶ συνάδελφοι, παρ' ὅλα τὰ μεταπτυχιακὰ καὶ τὶς διατριβές, δύσκολα πολὺ δύσκολα βρίσκουν δουλειά, ἀνάλογη μὲ αὐτὰ ποὺ ἔχουν σπουδάσει».

Ὁ μόνος τρόπος γιὰ νὰ βρεῖς δουλειά, καταλήγει ἡ Φωτεινὴ καὶ χαμογελάει, εἶναι τὸ «μέσον». Αὐτὸ εἶναι διέξοδος στὰ ἀδιέξοδα...

ΕΤΑΙΡΙΑ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΩΝ
Arlem pelobel Zibeline
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Η εταιρία μας πού διαθέτει στήν άγορά τά γνωστά καλλυντικά μαλλιῶν PELOBEL καί προσώπου ARLEM καί ZIBELINE, εὑρίσκεται στήν εὐχάριστη θέση νά ἀνακοινώσει, ὅτι ἵδρυσε δικό της ΔΙΚΤΥΟ ΔΙΑΝΟΜΩΝ σέ ὅλη τήν Ἑλλάδα γιά τήν καλύτερη ἐξυπηρέτηση τῆς πελατείας της.

Συγχρόνως εὐχαριστοῦμε τήν ἑταιρία διανομῶν ΑΝΤΕRSEN Ε.Π.Ε., πού μᾶς ἐκπροσωποῦσε μέχρι σήμερα καί μέ τήν ὁποία διακόψαμε τήν συνεργασία μας.

Παρακαλοῦμε, τήν πελατεία μας νά ἀπευθύνεται, εἰς τό ἑξῆς, γιά θέματα παραγγελιῶν, ὑπολοίπων λογαριασμῶν κ.λ.π., στούς συνεργάτες πωλήσεων τῆς ἑταιρίας καί στά γραφεία μας:

ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 78 Δ
ΤΗΛΕΦΩΝΑ:

ΑΠΩΛΕΙΑ ΣΚΥΛΟΥ

Ἀμοιβὴ γιὰ ὅποιον βρεῖ σκύλο ΤΕRRIER, μεγάλου ἀναστήματος καὶ χρώματος μαῦρο κανελλί, ποὺ χάθηκε τὴν Τρίτη 28.4.81 τὸ ἀπόγευμα στὴν περιοχὴ Παλαιοῦ Φαλήρου, Καλαμάκι. Τηλεφωνήσατε

ΑΠΩΛΕΙΑ ΣΚΥΛΟΥ

Στὶς 28/4, περιοχὴ Κάτω Χαλανδρίου, χάθηκε σκυλάκι κανὶς μαῦρο, ἀκούει στὸ ὄνομα Τζόυ. Τηλεφωνήσατε
ἢ Ἀστυνομ. Τμῆμα Χολαργοῦ.
Ὁ εὑρὼν ἀμειφθήσεται.